

OSMANLI TOPLUM YAPISINDA
DEĞİŞMELER

- ❑ XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti'nin girdiği savaşlar genellikle yenilgiyle sonuçlandı. Kaybedilen topraklardan Anadolu'ya yönelik Türk – Müslüman göçleri yoğunlaştı.

- ☞ Anadolu'da nüfus
- ☞ Şehirleşme
- ☞ Yabancı sermaye
- ☞ Avrupai yaşam usulleri
- ☞ Batılılaşma hareketinin öncüleri
- ☞ Sultan Abdülmecit / Dolmabahçe Sarayı
- ☞ Mürebbiyeler
- ☞ Eğlence anlayışı
- ☞ Gazeteler

- ❑ Bu durum nüfus yapısında muazzam bir değişime yol açtı. Bir taraftan kaybedilen topraklardan genel nüfus azalırken, diğer taraftan kaybedilen topraklardan gelen göçlerle **Anadolu'da nüfus** arttı.
- ❑ Şehir ve kasabaların nüfusunun artması ile konut gereksinimi arttı. Tüketim alışkanlıklarında değişim yaşandı. Osmanlı ülkesindeki demografik yapıdaki bu değişim toplum yapısını da etkiledi.
- ❑ XIX. yüzyılın ikinci yarısından itibaren kaybedilen yerlerden artarak devam eden göçler ile özellikle İstanbul'da Müslümanların nüfus oranı gayrimüslimlerin nüfus oranına göre oldukça artmıştır.
- ❑ İmparatorlukların ulus devletlere dönüşme süreci beraberinde demografik hareketlerde değişime yol açtı. Modernleşmeyle birlikte ekonomik ve politik anlayışta yaşanan değişim gündelik hayatı etkiliydi.

- ❑ XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde **şehirleşme** hız kazandı. Şehirlerin görünümü değişti. Ulaşımında tren ve buharlı gemiler kullanılmaya başlandı. Yeni rıhtım ve limanlar inşa edildi. Tren istasyonları kuruldu.
- ❑ **Yabancı sermayenin** gelmesiyle bankalar, oteller, işhanları, postahaneler açıldı. İstanbul'da elektrik şebekesi kuruldu. Elektrikli tramvay ve otomobil ile telefon, telgraf kullanımı başladı. Demiryolu yapımı hız kazandı. Yeni hastaneler açıldı.
- ❑ Böylece ulaşım, haberleşme ve sağlık devletin öncelikli görevleri arasına girmeye başladı.
- ❑ XIX. yüzyılda yaşanan bu teknolojik gelişmeler yaşam tarzını da değiştirdi. Özellikle büyük şehirlerdeki devlet bürokrasisi **Avrupai yaşam usullerini** benimseyerek bu tarzın öncüsü oldu.
- ❑ Bu durum Türk – İslam yapısına uygun olarak yerleşmiş görgü kurallarının ve buna bağlı olarak mahalli (yerel) kültürün değişmesine yol açtı.
- ❑ Başlangıçta ayrı mahallerde varlık sürdüren Müslüman ile Müslüman olmayanlar aynı mahallelerde yaşamaya başladılar. Şehir hayatında bu değişim farklı kültürlerin birbirleriyle etkileşimini hızlandırdı.
- ❑ **Batılılaşma hareketinin öncüleri** olan padişah ve devlet adamlarının giyim tarzı yeni alışkanlıkları beraberinde getirdi. Genellikle üst düzey yöneticileri Avrupai yaşam tarzına yönelirken, halk çoğunlukla geleneklere bağlı kaldı.
- ❑ **Sultan Abdülmecit** zamanında **Dolmabahçe Sarayı'nın** Batı tarzı koltuk ve döşeme takımlarıyla donatılması batılı etkisinin gündelik yaşama etkisini gösterir.
- ❑ Avrupalı ordu ve saray danışmanlarının etkisiyle alafranga denen alışkanlıklar ortaya çıktı. Osmanlı ülkesinde yabancı dil bilme önem kazandı. Yabancı dil bilme memuriyette yükselmenin önemli bir unsuru oldu.
- ❑ Bu durum çocuk yetiştirmede yabancı **mürebbiyelerin** (yetiştiricilerin) gereksinimini doğurdu. Genellikle bu gereksinimi yönetici ve zenginler duymuştur.

- ❑ Bu değişimler **eğlence anlayışında** da etkisini gösterdi. Kadın, erkek birlikte eğlenir oldu. Beyoğlu ve Pera gibi yerler eğlence merkezi haline geldi.
- ❑ Modernleşmeyle birlikte **gazetelerin** ve diğer süreli yayınların artması kamuoyu kavramını sosyal bir gerçeklik haline getirdi. Bu gelişme basın ve yayında kendisini gösterdi.

BASIN VE YAYIN ALANINDAKİ GELİŞMELER

- ✓ Osmanlı Devleti'nde basının gelişimini ortaya koymak, bu alandaki en önemli faaliyet olan dergi ve gazeteleri incelemeye bağlıdır.
- ✓ Türkçe ve Türkçe dışı yayın yapan çok sayıda Gazete ve dergi olmakla beraber, biz sadece Türkçe yayın yapan Gazete ve dergileri konu edineceğiz.

GAZETELER

- ☞ **Takvim- i Vekâyi / Ceride- i Havadis**
- ☞ **Muhbir / Ruzname-i Ceride- i Havadis**
- ☞ **Hürriyet / İbret / Basiret**
- ☞ **Tercüman-ı Hakikat / İkdam**
- ☞ **Sabah / Tanin / Peyam**
- ☞ **Volkan Gazetesi**

Hayat merdivenlerini çıkarken, insanlara iyi davranalım. Çünkü inerken gene aynı insanlara rastlayacağız.

Cenap Şahabettin

Takvim- i Vekâyi:

- ❑ 1831 yılında II. Mahmut öncülüğünde çıkartılan ve halkı çeşitli konularda bilinçlendirmeyi amaçlayan Bir gazetedir.
- ❑ Osmanlı ülkesinde Türkçe olarak çıkan ilk gazete olan Takvim- i Vekâyi zamanla resmî gazeteye dönüşmüş, Yayınını Osmanlı Devleti'nin sona ermesine kadar devam ettirmiştir.

Ceride- i Havadis:

- ❑ Türkçe olarak yayınlanan ilk özel gazetedir. Türkiye'deki ilk gazete yazarlarının yetişmesinde etkileri olmuştur.
- ❑ İngiliz asıllı William Churchill tarafından 1840 yılında yayınlanmaya başlayan bu gazete, yarı resmî bir özelliğe sahipti.

Muhbir

- ❑ 1867 yılında yayınlanmaya başlayan bu gazetenin sahibi Filip Efendi, yönetmeni ise Ali Suavi'dir.
- ❑ Sadrazam Ali Paşaya karşı şiddetli bir muhalet yürütmüş, 55. Sayısıyla yayınına son verilmiştir.
- ❑ Ali Suavi, 1867 yılında Avrupa'ya kaçarak Aynı gazeteyi Londra'da yayınlamıştır.
- ❑ Yurt dışında yayınlanan ilk Türkçe gazete olan Muhbir, 1908 yılında ekonomik zorluklar Nedeniyle kapanmıştır.

Ruzname-i Ceride- i Havadis:

- ❑ Önceleri Ceride-i Havadis 'in bir eki olarak düşünülmüş, sonraları bağımsız bir gazete olarak Yayın hayatını sürdürmüştür.
- ❑ Kasım 1860'ta yayına başlayan açılan gazete, Mayıs 1865'te kapanmıştır.

İyimser kişi, yaranın üstünde artık kabuk, kötümser kişi ise kabuğun altında yine yara görür.

Shakespeare

Hürriyet:

- ❑ Avrupa'ya gitmek zorunda kalan Namık Kemal ve Ziya Paşa tarafından, Yeni Osmanlılar Cemiyeti adına Haziran 1868'de Londra'da çıkarılan bir gazetedir.
- ❑ 1870 yılında yayınına son verilmiştir.

İbret:

- ❑ Mayıs 1870'te Aleksan Sorafyan Efendi tarafından yayınlanmaya başlayan bu gazete, Ahmet Mithat Efendi' nin yönetiminde yeni bir kimlik kazanmıştır.
- ❑ Başyazarlığını Namık Kemal yapmıştır. Mevcut yönetime karşı sert yazılarıyla Dikkati çeken İbret'in yayınına 1873'te son verilmiştir. Yazarları, Ebuzziya Tevfik, Ahmet Mithat, Nuri Bey ve Namık Kemal idi.
- ❑ Bu gazetenin bütün yazarları sürgüne gönderilmiştir.

Basiret:

- ❑ Bu gazeteden dolayı "Basiretçi" olarak anılan Ali Efendi tarafından 1870 yılında yayınlanmaya başlanmıştır.
- ❑ Yabancı bir devletten ilk kez yardım alan bir gazetedir. Almanya'yı destekleyen yazılar yazılmıştır.

Tercüman-ı Hakikat:

- ❑ Haziran 1878'de Ahmet Mithat Efendi'nin yayınlamaya başladığı bu gazete, daha çok halkı eğitici, okuma alışkanlığını kazandırıcı bir tür ansiklopedik gazetecilik anlayışına sahipti.
- ❑ 1921'de yayın hayatına son vermiştir.

İkdam:

- ❑ 1894 yılında yayınlanmaya başlayan bu gazete, özellikle dil ve tarih alanında Türkçülük akımına öncülük etmiştir. Siyasî ve ilmî Türk gazetesi alt başlığıyla yayın hayatını sürdürmüştür.

Sabah:

- ❑ 1875 yılında yayın hayatına başlayan gazetenin başyazarlığını Şemsettin Sami yapmıştır.
- ❑ Dilinin sade, fiyatının ucuz Olmasıyla dikkati çeken bir gazetedir.

Tanin:

- ❑ Ağustos 1908 yılında Hüseyin Cahit, Tevfik Fikret ve Hüseyin Kâzım tarafından yayınlanmaya başlanmıştır.
- ❑ Hüseyin Cahit'in yönetiminde İttihat ve Terakki'nin sözcüsü durumuna gelmiştir.
- ❑ 1925 yılında İttihatçı yönetimin savunuculuğunu yaptığından, kapatılmıştır.

Peyam:

- ❑ Ali Kemal'in çıkardığı bu gazete, 1913 yılında yayın hayatına başladı.
- ❑ İttihat ve Terakki'ye muhalif olan bu gazete, 1914 yılında kapatılmıştır.
- ❑ 1919 yılında tekrar yayın hayatına başlamış, 1920'de Sabah ile birleşerek Peyam- ı Sabah adını almıştır.
- ❑ 1922 yılında ise kapanmıştır.

Volkan Gazetesi:

- ❑ 1908'de yayınlanmaya başlayan bu gazete, 31 Mart Olayı'nın tahrikçilerinden olduğu gerekçesiyle 1909'da kapatılmıştır.

- ✓ Osmanlı Devleti döneminde yurt dışında Türk basını büyük gelişmeler göstermiştir. Bunun önemli bir nedeni, Avrupa Devletlerinin Osmanlı hükümetlerine yönelik her türlü eylemi desteklemeleridir.
- ✓ Bu gazetelerin parasal kaynaklarını Mısırlı Prens Mustafa Fazıl Paşa veya Avrupa devletleri sağlamışlardır.

☞ Muhbir

☞ Suavi / Ulûm / Meşveret

☞ Abdullah Cevdet / İçtihat

- Yurt dışında yayınlanan ilk gazete **Muhbir**'dir.
- Onu Hürriyet, Paris'te Ali **Suavi** tarafından yayınlanan **Ulûm**, 1895'te yine Paris'te yayınlanan **Meşveret** ve **Abdullah Cevdet** tarafından 1904 Cenevre'de yayınlanan **İçtihat** izledi.

✓ Meşrutiyet idaresini rafa kaldırılması üzerine Avrupa'ya giden Ali Suavi, Namık Kemal, Ziya Paşa ve Ağâh Efendi'nin gittikleri yerlerde çıkardıkları bu gazeteler II. Abdülhamit'in uyguladığı politikalara sert eleştiriler yöneltildi.

✓ Bunun üzerine II. Abdülhamit'in hak ve özgürlükleri kısıtlayan uygulamalarını eleştiren bu gazeteler yasaklandı.

DERGİLER

☞ Vakâyi-i Tıbbiye

☞ Mecmua- i Fünûn

☞ Mir'at:

☞ Mecmua- i Ebuzziya

☞ Diyojen

Bir insan, dindar bilindiği halde, ahlâklı değilse, ya bâtil bir inanca din adı vermektedir, ya da sahtekârdır.

F. Brandley

Vakâyi- i Tıbbiye:

- Mayıs 1849'da çıkarılan bir dergidir. 1850'de kapanmıştır.
- Bazı basın tarihçilerinin "ilk dergi" Olarak değerlendirdikleri Vakâyi- i Tıbbiye litografya (taş basma) usulüyle yayınlanmış, genel tıp konuları yanında iç hastalıklar Üzerinde durmuştur.

Mecmua- i Fünûn:

- Cemiyet- i İlmiye- i Osmaniye tarafından çıkartılan ve genelde tarihçilerin ilk dergi olarak değerlendirdikleri Mecmua- i Fünûn, ilimle ilgili telif ve tercüme yazılarına yer vermiştir (1862).
- Dergi, 1883'te kapanmak zorunda kalmıştır.

Mir'at:

- İlk resimli dergi olan Mir'at 1862'de Mustafa Refik tarafından yayınlanmıştır.

Mecmua- i Ebuzziya:

- Ebuzziya Tefvik tarafından Mayıs 1880'de yayınlanmaya başlayan bu dergi, düşünce ve edebiyat dergisi Olarak bilinir.
- 1912 Ağustos'unda kapanmıştır.

Diyojen:

- 1872'de Tedor Kasap öncülüğünde çıkarılan ilk mizah dergisidir.

İnsanın kırk yaşına kadar geçen yılları bir kitap, geri kalan yılları da o kitabın eleştirisidir.

Arthur Schopenhauer

- ☞ Mecmua i İber-i İntibah
- ☞ Mecmua- i Ceride- i Askeriyye
- ☞ Mecmua- i Maarif
- ☞ Ahmet Mithat Efendi / Dağarcık
- ☞ Servet- i Fünûn
- ☞ Vasıta— i Servet
- ☞ Güneş / Beşir Fuat
- ☞ Eftal / Berk
- ☞ Sırat- ı Müstakim
- ☞ Sebilü'r- Reşat / Fikir Dergisi

☐ 1871'e kadar

- Mecmua i İber-i İntibah
- Mecmua- i Ceride- i Askeriyye
- Mecmua- i Maarif

gibi dergiler yayınlanmış, 1871'den sonra ise geniş kitlelere açılan dergiler görülmeye başlanmıştır.

- ☐ En önemlisi **Ahmet Mithat Efendi'nin** yayınladığı, edebiyat, felsefe ve basit fen bilgileri gibi değişik konularda yazıların yer aldığı **Dağarcık** dergisidir.
- ☐ 1891 yılında **Servet- i Fünûn** adında bir dergi yayınlanmış, bu dergi Recaizade Ekrem'in öncülüğünde 1895'ten sonra edebiyat ağırlıklı bir dergi niteliğine dönüşürülmüştür.
- ☐ II. Meşrutiyet devrine kadar **Vasıta— i Servet** (veterinerlik alanında ilk dergi), **Güneş** (**Beşir Fuat** tarafından çıkarılan bir dergi), **Eftal** ve **Berk** gibi dergiler yayınlanmıştır.
- ☐ 1903'te **Sırat- ı Müstakim** adıyla yayımlanan ve sonra **Sebilü'r- Reşat** adlı **Fikir dergisi**, önemli bir yer tutar.

- ☐ 1912'de **Tanzimat**
1917'de **Vakit**
1918'de **Akşam**
1918'de **Âti** ve **Yenigün** dergileri çıkarılmıştır.
- ☐ XX. Yüzyılın ilk çeyreğinde
Genç Kalemler
Türk Yurdu (1911)
Millî Tettebbular Mecmuası (1915)
Ziya Gökalp'in "**Küçük Mecmua**" sı
fikir hayatımızda önemli hizmetler yapmışlardır.
- ☐ Aynı dönemde mizah türünde Hokkabaz, Dalkavuk, Hoca Nasrettin ve Geveze gibi dergiler yayınlanmıştır.

- ✓ Osmanlı basın yaşamının hareketlenmesi ve mevcut yönetime karşı eleştirilerin artması üzerine Osmanlı Devleti 1864'te Matbuat Nizamnamesi yayınlarak, gazete kapatma, para ve hapis cezası uygulaması başlamıştır.
- ✓ II. Abdülhamit döneminde bu nizamnameye dayanarak basın ve yayın faaliyetleri üzerinde ciddi bir baskı ve (sansür) uygulanmıştır.

**Mal kaybeden, bir şey kaybetmiştir,
onurunu kaybeden birçok şey
kaybetmiştir. Fakat cesaretini
kaybeden her şeyini kaybetmiştir.**

Goethe

Osmanlı Basın Hayatında Kadın

- ☞ Fatma Aliye Topuz
- ☞ Emine Semiye
- ☞ Şair Nigar
- ☞ Fatma Fahrünnisa
- ☞ Fatma Kevser
- ☞ Gulistan Esmer
- ☞ Terakk-i Mukadderet (kadınların yükselişi)

- Osmanlı basın – yayın hayatı içinde kadınlar da yer almıştır.
- Yazarlıkla uğraşan kadınlar genellikle dönemin aydın bürokrat kesimin iyi eğitim görmüş kızları ve eşleridir.
- Bu kadın yazarlardan bazıları

Fatma Aliye

Emine Semiye

Şair Nigar

Fatma Fahrünnisa

Fatma Kevser

Gulistan Esmer'dir.

- Osmanlı Devleti'nde ilk kadın dergi 1869'da çıkan **Terakk-i Mukadderet (kadınların yükselişi)** dergisidir.

Terakk-i Mukadderet

Bu dergide Batı'daki kadın hareketler anlatılmış, kadınların eğitim görmesi gereği üzerine değinilmiştir. 1866'da ise sahibi kadın olan ve yazı kadrosunun tamamı kadınlarda oluşan Şüküfezar (Çiçek Bahçesi) dergisi yayınlanmıştır.

- ☞ Mahsus Gazete / Fatma Aliye Topuz
- ☞ Halide Edip / İsmet Hakkı / Fatma Müzehher
- ☞ İrade-i Milliye / Hâkimiyet-i Milliye

- 1895'te yayın hayatı uzun sürecek olan Hanımlara **Mahsus Gazete** adlı çıkarılmıştır. Bu gazetede **Fatma Aliye** kadın sorunları, kadınların çalışma ve toplumsal yaşama katılımı ve eğitim konularını ele almıştır.
- 1908'de yayın hayatına başlayan Demet adlı dergide

Halide Edip

İsmet Hakkı

Fatma Müzehher

gibi kadın yazarların yazıları yer almıştır. Bu dergide kadınlara yönelik mesleki sınırlandırmalar eleştirilmiştir.

- Kurtuluş Savaşı'mızda Sivas Kongresi çalışmaları sırasında **İrade-i Milliye** (1919) Millî Mücadele'yi destekleyen gazete olarak karşımıza çıkar.
- Aynı gazete, Temsil Heyeti Ankara'ya geldikten sonra **Hâkimiyet-i Milliye** adıyla yayımlanmıştır. Böylece Millî Mücadele, kendi yayın organına kavuşmuştur.

Dostuna da düşmanına da yardım et. Çünkü o zaman, dostunla daha yakın dost, düşmanınla da dost olursun.

Cledbul

DÜŞÜNCE HAYATINDA
DEĞİŞMELER

☞ Düşünce hayatı

☞ Batılılaşma

☞ Islahatlar

☞ Lâle Devri

☞ Şinasi, Namık Kemal

Cevdet Paşa

Ali Suavi

Yusuf Akçura

- ☐ Osmanlı Devleti'nde **düşünce hayatında** önemli değişiklikler, XVIII. Yüzyılın başlarında görülür. Bu değişiklikler, önce devlet Adamlarında görülür.

✓ *Bu durumun nedeni, XVIII. Yüzyılda Avrupa'dan geri kalındığının bilincine varılmasıdır.*

- ☐ Avrupa'nın askerî ve teknik alandaki üstünlüğünün devleti tehdit edici boyutlara ulaşmasıyla bazı Osmanlı devlet adamları, **batılılaşmanın** gereğine inanmışlardır.
- ☐ XVIII. Yüzyılda Avrupa devletleriyle dostluk yolları arandı; batı yöntemleri ile **islahatların** gerekliliği anlaşıldı ve batıdan birçok eser tercüme edildi. Avrupa'daki gelişmeleri yerinde izlemek amacıyla Avrupa'ya elçiler gönderildi.
- ☐ **Lâle Devri** ile başlayan bu gelişmeler, Osmanlı toplumunun düşünce hayatını da etkilemeye başladı. XIX. yüzyılda, Tanzimat Fermanı ile başlayan dönemde (1839 – 1876), düşünce hayatında önemli değişimler görüldü.
- ☐ Avrupa karşısında, giderek Geri kalındığını gören aydınlar, düşünce alanında köklü değişikliklerin ipuçlarını gözler önüne serdiler.

- ☐ Toplum aydınlatmak amacıyla hareket eden aydınlar, akla ve akılcılığa önem verdiler.
- ☐ **Şinasi, Namık Kemal, Cevdet Paşa, Ali Suavi, Yusuf Akçura** gibi aydınlar, görüşleriyle, düşünce hayatının gelişmesine katkıda bulundular.

BİLİM ALANINDA GELİŞMELER

☞ Tercüme

☞ Ömer Şifai / "Minhacü'l- şifa"

☞ Şanizade Atullah Efendi / Behçet Efendi

☞ vak'avünisler

Ahmet Cevdet Paşa

Ahmet Lütfi

☞ Tarih alanında

Ahmet Hilmi

Ahmet Mithat Efendi

Mizancı Murat

Abdurrahman Şeref Bey

- ☐ XIX. yüzyılda batı dillerinden eserler **tercüme** edildi.
- ☐ Bu tercüme batı tarzında açılan okulların ders kitabı ihtiyacını karşılamaya dönüktü.
- ☐ XVIII. Yüzyılda batı tıbbı, Osmanlı ülkesinde etkili olmaya başlamıştır.
- ☐ **Ömer Şifai, "Minhacü'l- şifa"** Adlı eserinde tedavi yöntemlerini tartışmaya çalıştı.
- ☐ XIX. yüzyılda, **Şanizade Atullah Efendi** ve **Behçet Efendi** en ünlü bilginler arasında yer aldılar.
- ☐ XIX. Yüzyılda **Ahmet Cevdet Paşa** ve **Ahmet Lütfi Efendi** en ünlü **wak'avünislerdi**.

- Yüzyılın sonunda **Ahmet Hilmi, Ahmet Mithat Efendi, Mizancı Murat ve Abdurrahman Şeref Bey tarih alanında** görülen önemli şahsiyetler Arasında yer almıştır.
- XIX. Yüzyılda Londra Sefiri Mehmet Akif Efendi, bir coğrafya kitabı yazmıştır.
- Tanzimat Devri'nde daha çok, tercüme ve telif yoluyla coğrafya alanında eserler görülür.

- ✓ Yazılan yeni eserler okul kitapları tarzında kaleme alınmıştır. En ünlüsü Şemsettin Sami'nin Kamûsü'l- Âlâm adlı eseridir.

GÜZEL SANATLAR

Geç devri mimari

Barok Üslubu / Nûruosmaniye Camii

Ampir üslûbu

Neo klâsik dönem

Batı Tarzı Resim

Şeker Ahmet Paşa

Osman Nuri Bey

Osman Hamdi Bey

Ali Rıza Bey

Güzel sanatlar

Sanay-i Nefise Mektebi /
Osman Hamdi Bey

İlk Müze / Müze-i Humayun

GS / Beş / Fen

Selim Sırrı Tarcan / Osmanlı Milli Olimpiyat Cemiyeti

- Osmanlı mimarîsinin **geç devri**, XVIII. Yüzyıldan itibaren yaşanmıştır.
- Bu devirde mimarî sadelikten uzaklaşarak Avrupa'nın Etkisi altına girilmiştir.
- Mimarî, ilk defa Fransa kaynaklı barok sanatının (1703-1808) etkisi altında kaldı. "**Barok Üslubu**" Bu tarzda yapılan ilk eser "**Nûruosmaniye Camii**" dir.
- XIX. yüzyılda, Osmanlı mimarîsi, 1808-1874 yılları arasında **ampir üslûbun** etkisinde kalmıştır.

- ✓ *Bunun ilginç örneği Dolmabahçe Camii'nde görülebilir.*

- Neo klâsik dönemde** (1777-1923) Türk mimarları, eski Türk mimarî üslûbuna dönüş yapmışlardır.
- 1923'ten sonra mimarî, modern tarza bürünmüş, günümüzde ise mimarı kaygı, büyük ölçüde sona ermiş bulunmaktadır.
- Betonarme yapılarla birlikte mimarîde tarihî unsurlar yok olmuştur.
- XIX. Yüzyılda resim minyatür özelliğini kaybetti. Batı resmine uygun bir hâle geldi.
- Batı tarzında resim** yapanlar arasında, bu yüzyılda en ünlüleri **Şeker Ahmet Paşa, Osman Nuri Bey, Osman Hamdi Bey ve Ali Rıza Bey** dir.
- Osman Hamdi Bey; **güzel sanatlar** alanında eğitim verecek olan **Sanay-i Nefise Mektebinin** kuruluşunda büyük katkı yaptı.
- Osmanlı Devleti'nin **ilk müzesi** sayılan **Müze-i Humayun'un** oluşmasına öncülük etti.
- Spor alanında futbol ve jimnastik öne çıktı. 1903'de **Beşiktaş**, 1905 **Galatasaray**, 1907'de **Fenerbahçe** kulüpleri kuruldu.
- 1908'de **Selim Sırrı Tarcan** öncülüğünde **Osmanlı Milli Olimpiyat Cemiyeti** kuruldu.

- ✓ Türkiye'nin ilk Olimpiyat Oyunları'na iştiraki ara oyunlar diye adlandırılan Osmanlı Devleti yıllarında 1906 Atina oyunlarıdır.
- ✓ Bu tarihten itibaren genelde düzenli bir şekilde her organizasyonda Türkiye yer almıştır.
- ✓ 1908 yılında ise II. Meşrutiyet ile devlet içinde dernek kurma yasası çıktı ve bugünkü Türkiye Millî Olimpiyat Komitesi'nin temellerini oluşturan Osmanlı Millî Olimpiyat Cemiyeti kuruldu.
- ✓ Bu derneğin kurulmasından sonra Türkiye, resmi olarak olimpiyatlarda temsil edilme hakkını kazandı.
- ✓ 1908 yılında Londra'daki olimpiyatlara katılan tek Osmanlı sporcu olan cimnastikçi Aleko Mulos, olimpiyatlarda resmi olarak Türkiye'yi temsil eden ilk sporcu oldu.

